

LES FONTS DEMOGRÀFIQUES

Materials didàctics de l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat

COMPLET

Materials de suport per a treballs de recerca

1. Glossari

Caps de família o *Jefes de familia*: Eren els homes casats. Les dones només podien tenir aquesta condició si eren vídues.

Censos generals de població: És una relació dels habitants per municipis i domicilis que fa l'Estat.

Classificació dels habitants: Al llarg del temps hi ha hagut diferents classificacions dels habitants inscrits en el padró d'habitants, per la qual cosa tenien drets diferents. Hi havia la condició de residents* que podien ser veïns* i domiciliats* i els transeünts*. Actualment tots els habitants inscrits en el padró municipal d'habitants són classificats com a veïns.

Domiciliats: Inicialment eren considerats domiciliats les dones que no eren caps de família i els fills menors d'edat. Posteriorment eren domiciliats els espanyols menors d'edat i els estrangers inscrits en el padró municipals d'habitants. Actualment aquesta classificació ha desaparegut.

Genealogia: Estudia els progenitors i ascendents d'un individu, d'una família. Estableix el parentiu entre persones i llinatges i en tracta l'origen, la descendència i els matrimonis.

Llicència d'enterrament: És la documentació prèvia per donar sepultura a una persona. Per fer un enterrament eclesiàstic acostuma a haver-hi una autorització del rector i del jutge, que s'envia a l'encarregat del cementiri –a l'Ajuntament.

Matrimoni canònic i civil: El matrimoni canònic és el que se celebra a l'Església. Durant molt temps va ser l'únic possible. A partir de la Constitució de l'any 1869 es va crear el matrimoni civil obligatori, a més del religiós. El 1875 es va suprimir el matrimoni civil i es va reservar només per a aquelles persones que manifestessin expressament l'abandonament de la fe cristiana i de l'Església catòlica. Posteriorment, juntament amb el matrimoni canònic, es va fer obligatori el matrimoni civil, però sense la possibilitat de divorci. El divorci només va ser possible durant uns anys de la Segona República (1931-1939) i a partir dels anys vuitanta del segle XX, amb la democràcia. Tot i això, des de l'aparició del Registre Civil, el jutge estava obligat a inscriure també els matrimonis canònics en el Registre Civil.

Padró municipal d'habitants: Era la relació dels residents* i transeünts* d'un terme municipal. El padró municipal d'habitants el fan els ajuntaments; abans es renovava cada cinc anys. Al llarg del temps ha variat la informació que conté. Normalment dóna dades sobre els noms i cognoms dels habitants d'un municipi, el domicili, l'edat, la població d'origen, el nivell d'instrucció, la professió, etc. Actualment, amb la informatització la renovació és contínua.

Població de dret: Són els veïns* més els domiciliats*.

Població de fet: Son els transeünts* més els residents*.

Registre Civil: És la institució que s'encarrega d'enregistrar els naixements, matrimonis i defuncions d'un municipi. Els registres civils es van crear el 1870 i són a càrrec dels jutges de cada població. Recullen en llibres diferents dades referides al dia i lloc del naixement, matrimoni i defunció d'una persona, els noms i la professió dels seus pares, així com la procedència.

Registres parroquials: Són els registres dels baptismes, matrimonis i defuncions dels habitants d'una parròquia. Els fan els rectors. Es van començar a fer obligatoris a partir del segle XVI. Donen informacions sobre els habitants d'una parròquia.

Residents: Eren les persones que s'inscrivien en el padró municipal d'habitants. Fins al 1985 es classificaven en veïns* i domiciliats*.

Su sexo o sus labores: És com s'anomenava la professió de mestressa de casa en els primers padrons d'habitants.

Taxa de mortalitat:
$$\frac{\text{Nombre de defuncions}}{\text{Població total}} \times 1000$$

Transeünt: Segons la llei eren els que per circumstàncies es trobaven vivint en un municipi que no era la seva residència habitual i es registraven en el padró municipal d'habitants. Des de l'any 1985 aquesta classificació ha desaparegut.

Veí: En els padrons d'habitants del segle XIX i primeres dècades del XX els veïns eren només els caps de família i els fills majors d'edat emancipats. Segons aquesta definició les dones casades no eren veïnes, com tampoc ho eren els fills no emancipats, que eren *domiciliats*. Posteriorment, fins al 1985, eren veïns tots els espanyols majors d'edat que residien habitualment al terme municipal i estaven inscrits en el padró municipal d'habitants –en aquest cas només en restaven exclosos els menors d'edat i els estrangers. A partir de l'any 1985 són considerats veïns tots els inscrits en el padró municipal d'habitants.

Breu història de les fonts demogràfiques d'arxiu

Llegeix la breu història de les fonts demogràfiques d'arxiu i fes un esquema tenint en compte: la institució que la crea, el segle en que apareix i la finalitat.

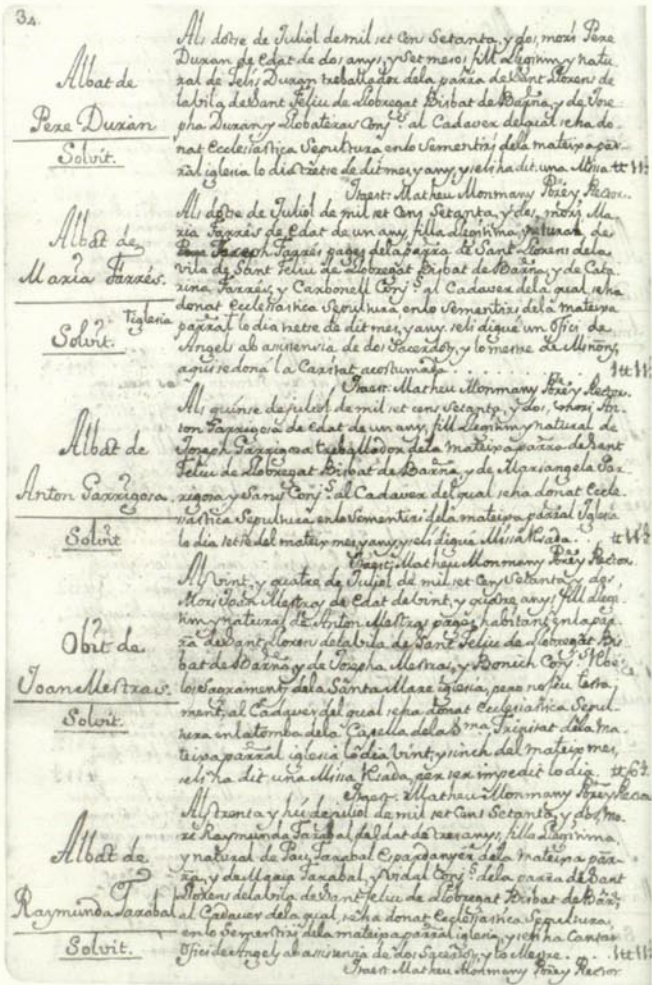
INSTITUCIÓ	NOM DE LA FONT	SEGLE	FINALITAT

Institucions com l'Estat o l'Església sempre han manifestat un gran interès per saber amb quants súbdits o fidels (segons el cas) podien comptar. És per això que de seguida es van adonar que calia buscar formes per tenir recomptes de la població, encara que fossin aproximatius.

Durant els segles XIV al XVI va aparèixer a Catalunya una font força original. Es tracta del registre de focs. Els **fogatges** no són altra cosa que uns impostos extraordinaris que servien per sufragar les despeses de la corona i del país, i que havia de pagar cada foc o cap de casa habitada. En el segle XVIII, els impostos ja es cobraven per veïns -caps de família. També va ser llavors quan van aparèixer els primers censos d'habitants.

L'Església catòlica, per la seva banda, i atès que a Europa li havia sortit un competidor: el protestantisme, va haver d'incrementar els seus esforços per conèixer millor els seus fidels. Per això, a partir de la primera meitat del segle XVI, va fer obligatori que totes les parròquies registrassin els baptismes, els matrimonis i les defuncions.

L'estadística es va consolidar durant la segona meitat del segle XIX alhora que ho feien els estats. Per estudiar la població absoluta d'èpoques anteriors, hem d'utilitzar documents fiscals, no estadístics, és a dir, documents que serveixen per cobrar impostos però no per recomptar o conèixer les característiques de la demografia; això fa que aquestes fonts tinguin certes limitacions amb vista a estudiar la demografia, perquè sovint oculten dades reals. En aquell moment, durant el segle XIX, va haver-hi un important creixement de la població, motivat per l'augment significatiu de l'esperança de vida per, entre altres coses, les millores introduïdes a la higiene i l'agricultura, i perquè inicialment el nombre de naixements es va mantenir alt. A partir de llavors,

els estats –directament i indirectament, a través dels ajuntaments– van començar a exercir de forma clara el seu caràcter controlador, per mitjà de la creació dels registres municipals primer i del registres civils després. També a partir de llavors van néixer els padrons municipals d'habitants, a càrrec dels ajuntaments, i els censos generals, fets per l'Estat.

Les fonts estadístiques serveixen als estats per conèixer la població sobre la qual governen i poder incidir millor sobre ella quan ho creuen oportú. Per exemple, amb incentius per l'augment de la natalitat quan la població dona mostres d'envelliment.

1. 1. Mancances de les fonts demogràfiques

Abans de començar a treballar una font demogràfica, és important conèixer-la. S'ha de saber que com més antigues menys rigoroses són amb els recomptes. Altres vegades presenten mancances importants per la manera en què es recollia la informació. Per aquesta raó són molt útils les indicacions que ens puguin fer els arxivers i arxiveres abans de començar a treballar.

1. 2. Una eina per als ciutadans i ciutadanes

La documentació estadística, tot i ser elaborada des del poder i per al poder, pot ser també una eina per fer valer drets ciutadans; hi ha diferents exemples respecte d'això:

1. La condició política dels catalans, continguda en l'Estatut, defineix com a català tot aquell espanyol empadronat en un municipi de Catalunya.
2. Des de la invasió del Sàhara per part del Marroc l'any 1975, els sahrauís han reivindicat reiteradament el dret d'existir com a poble i han sol·licitat que es faci un referèndum que expressi la seva voluntat de tornar al seu país. Per a aquesta consulta es demana que les persones que tinguin dret a pronunciar-s'hi siguin els descendents dels habitants censats en aquest territori en l'últim cens que va fer l'Estat espanyol l'any 1970.
3. A mitjan anys noranta, quan el poble bosnià fugia del seu país amb motiu de la guerra entre Sèrbia i Bòsnia, els serbis de les fronteres van destruir sistemàticament la documentació personal que portaven els bosnians, com una forma d'aniquilar tot un poble pel fet de no constar en cap registre.
4. Tenir papers permet a una persona poder treballar i viure en un país. Actualment la migració estrangera legal i clandestina és un dels fenòmens més importants de la població mundial.

Mira de trobar altres exemples en els que «els papers» puguin ser útils per als ciutadans.

.....
.....

Obrir un debat a la classe sobre la importància de tenir papers per fer valer uns drets i sobre la situació dels "sense papers".

Buscant els avantpassats. Els Saladrigas: una saga familiar.

Per tal d'anar entrant en matèria llegeix la informació que tens a continuació sobre la família Saladrigas.

A Sant Feliu encara resta alguna família que es dedica a l'agricultura; un exemple és el cas d'en Sebastià Saladrigas i Molins (nascut el 1953), pagès que pertany a una llarga saga de pagesos que es van instal·lar a Sant Feliu de Llobregat a mitjan segle XIX. Ara, a la vall baixa del Llobregat, aquesta forma de vida és minoritària, però durant segles va ser la forma de subsistència de la majoria dels habitants d'aquesta zona. Un dia, en Joan Salvat Saladrigas (nascut el 1956), el seu cosí periodista, li va fer una entrevista amb motiu del programa *30 minuts* que TV3 va dedicar a la pagesia. Les càmeres el van filmar al camp recollint tomàquets i també amb el tractor. Després van marxar tots dos a casa del Sebastià, al passeig de Nadal. Allà ell li va ensenyar una fotografia datada entorn de l'any 1908 on apareix el patriarca, Joan Saladrigas Aragay, amb la seva família. En Sebastià li va dir: "Fixa't en aquesta fotografia. Sé pel pare que Joan Saladrigas Aragay va venir a Sant Feliu procedent d'un municipi del Barcelonès i ho va fer després de casar-se amb una dona natural de Sant Adrià del Besòs. Ells van ser els fundadors de la nissaga familiar que arriba fins als nostres dies: els Saladrigas de Sant Feliu. El nou matrimoni es va instal·lar a la Carretera, carrer que llavors era en ple procés de creixement."

Document 1. La família Saladrigas entorn el 1908

En Joan Salvat va pensar que seria interessant saber qui eren i a què es dedicaven els seus avantpassats comuns, perquè era una manera de recuperar les seves arrels i al mateix temps anar veient quins havien estat els canvis des del segle XIX fins avui. Va recordar que prop de la Torre del Roser hi havia l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat, lloc on es guarden documents dels habitants de Sant Feliu i de la seva comarca que permeten poder aconseguir informació sobre els avantpassats. Podrien anar-hi a buscar més informació sobre tots ells –va pensar– i allà es van dirigir. Després de preguntar a l'arxivera i de consultar padrons d'habitants –llibres on es recullen dades sobre els habitants d'un municipi–, expedients de matrimoni, llicències d'enterrament, fotografies, etc., van trobar un seguit d'informació. Abans, van saber per la Maria Saladrigas, la mare d'en Joan Salvat, el nom de cadascun dels membres de la fotografia. Els documents que treballareu a continuació són els que van recopilar el Joan i el Sebastià.

Segurament que tu podries ajudar-los a conèixer la història de la seva família i de passada fer un repàs de temes i conceptes referits a la demografia que s'expliquen a l'institut. Potser, algun dia, a casa teva trobaràs una fotografia dels teus avantpassats i voldràs fer igual que els nostres protagonistes: esbrinar qui són, a què es dedicaven, a quina edat es casaven, quants fills tenien les dones, etc.

Fotografia de la família Saladrigas entorn de l'any 1908

Les fotografies, com la de la família Saladrigas, són una font d'informació gràfica molt valuosa. En aquest cas, se'ns mostra quin és el personatge més important a través de diferents elements de la composició. Per exemple, veiem que la disposició de cadascun dels membres està molt estudiada. Els fills barons estan tots al darrere i els del centre apareixen una mica de costat, mentre que els dels laterals miren de cara a la càmera per tal de centrar la mirada. La filla i nétes (la dona del patriarca ja feia anys que havia mort) apareixen assegudes, les més joves als laterals i amb robes de color clar, diferenciant-se de la resta i potenciant encara més el centre de la foto, on apareix el personatge central. La filla gran ocupa un lloc central, segurament el que hauria ocupat la dona del patriarca. Els néts apareixen amb una postura més informal, però un a cada costat de l'avi, emmarcant-lo encara més. D'altra banda, el marc elegit per fer la fotografia no té cap element que distregui la mirada. És a dir que el fotògraf ha buscat una composició on tot ens porta la mirada cap al centre.

També podem observar que tots porten roba molt curosa, segurament els seus millors vestits. A començaments del segle XX fer-se una fotografia era un esdeveniment molt important, per això calia prendre la decisió amb temps i quedar un dia i una hora tots plegats amb el fotògraf, la qual cosa ens indica la clara voluntat de perpetuar una imatge.

Aquesta fotografia ens mostra el patriarca Saladrigas, orgullós de la nissaga que havia començat a Sant Feliu, uns quants anys abans.

Per curiositat...

Busca una fotografia antiga de grup de la teva família i mira d'esbrinar quines persones apareixen, quan està feta i amb motiu de què.

.....

.....

Les migracions

El personatge central de la foto, Juan Saladrigas Aragay, és el rebesavi dels cosins Joan Salvat i Sebastià Saladrigas (document núm. 1). No va néixer a Sant Feliu. Si consulteu el padró de l'any 1886, que recull les dades dels habitants del 1885 (document núm. 2), podreu esbrinar el lloc on va néixer. En concret heu d'anar a la casella *NATURALEZA*.

· On va nèixer?

També podreu saber quin any van venir a viure a Sant Feliu ell i la seva dona –recordeu que el padró conté les dades del 1885.

· Quin és el nom de la seva dona?

.....

· En quin any es van traslladar a viure a Sant Feliu?

· Quina edat tenia el matrimoni quan va arribar a Sant Feliu?

.....

Document 2. Padró municipal d'habitants de 1886, que recull dades de 1885

Hauríeu de saber que...

En aquells anys, a mitjan segle XIX, molts pagesos es van instal·lar a Sant Feliu, perquè després de la construcció del canal de la Infanta, que va permetre l'extensió de l'agricultura de regadiu, van créixer molt les hectàrees de terra dedicades a aquesta activitat. L'agricultura era la forma de vida de la major part dels habitants del municipi de Sant Feliu i d'altres de la vall baixa del Llobregat. Avui, però, ha disminuït molt el nombre de pagesos i d'hectàrees ocupades per l'agricultura, per donar pas a la localització d'empreses, de vies de comunicació i d'habitatges.

Per curiositat...

Si volguéssiu saber quina era la procedència dels habitants de Sant Feliu o de qualsevol altre municipi d'un any determinat, l'any 1900 per exemple, quina font hauríeu de consultar?

.....

Recordeu quina és la casella en què apareix la informació sobre el lloc de naixement dels habitants d'un municipi?

.....

Si us hi heu fixat, la font que heu estat consultant fins ara es diu padró municipal d'habitants. Ara farem una anàlisi més detallada d'aquesta font, una de les fonts demogràfiques d'arxiu més importants. Per fer-ho, consulteu el glossari i contesteu les preguntes que hi ha a continuació. Part de la informació la trobareu en la breu història de les fonts demogràfiques d'arxiu.

· Quan està fet i on?

· Qui el fa i per què?

.....

· Hem comentat abans, en el capítol sobre l'evolució de les fonts, que inicialment la documentació que ens permet estudiar la demografia era de tipus fiscal. Després, ja en el segle XIX, va néixer l'estadística i els documents es van fer per recomptar la població. Al principi es registrava molt poca informació.

En aquest padró d'habitants (document 2) s'inclouen molt poques dades. Quines dades s'hi recullen?

.....

.....

.....

· En quin cas apareixen les dones com a caps de família, és a dir, com a *jefe*?

.....

- Per tenir més informació sobre Sant Feliu i poder imaginar una mica millor com era la societat amb la qual es va trobar la família Saladrigas en arribar, demaneu consultar el padró –perquè el que teniu reproduït només és un fragment– i feu una llista amb els llocs de naixement dels habitants de Sant Feliu de l'any 1886 i localitzeu-los en un atlas. Comenteu els resultats tenint en compte la proximitat i la llunyania dels municipis de procedència, si hi havia estrangers i si venia molta gent de fora. Establiu una comparació amb la realitat migratòria d'avui.

La natalitat

En la fotografia principal de la família Saladrigas apareixen sis del set fills nascuts vius que va tenir el matrimoni de Josepa Ramisa Clapés amb Joan Saladrigas Aragay.

En el padró de l'any 1886 –que conté dades del 1885– apareixen inscrits sis fills. (Sembla que la primera filla ja no vivia amb els seus pares, però també surt en el padró.) Esbrineu el nom i l'any de naixement de cadascun d'ells i de la mare per poder saber l'edat que tenia la mare quan van tenir lloc els naixements.

	mare	1r. fill/a	2n. fill/a	3r. fill/a	4t. fill/a	5è. fill/a	6è. fill/a
Noms							
Any de naixement							
Edat de la mare	—						

Hauríeu de saber que...

Tot i que l'edat de les dones a l'hora de casar-se variava d'acord amb la situació econòmica de cada moment, sovint, fins ben entrat el segle XX, ho feien en edats primerenques i començaven a tenir fills de seguida. La manca d'anticonceptius moderns, les creences religioses i els hàbits culturals, entre altres raons, feien que en tinguessin molts fins al final de la seva fertilitat. També hem de tenir en compte que la necessitat de braços per treballar al camp, que era l'activitat principal en aquells temps a Sant Feliu i altres pobles de la comarca, feia que fossin freqüents les famílies nombroses. Cal afegir que no tots els fills arribaven a grans; però d'això, en parlarem més endavant en l'apartat de la mortalitat.

Per curiositat...

• Podeu comparar la situació que hem descrit amb el nombre de fills que tenen avui dia la majoria de les famílies, així com les diferències d'edats de les mares a l'hora de tenir els seus primers fills.

· Nombre de fills per dona ara (per terme mitjà)

· Edat de les mares quan tenen el primer fill o filla

· Enumereu tres raons com a mínim que expliquin el descens de la natalitat avui

.....

.....

També hauríeu de saber que...

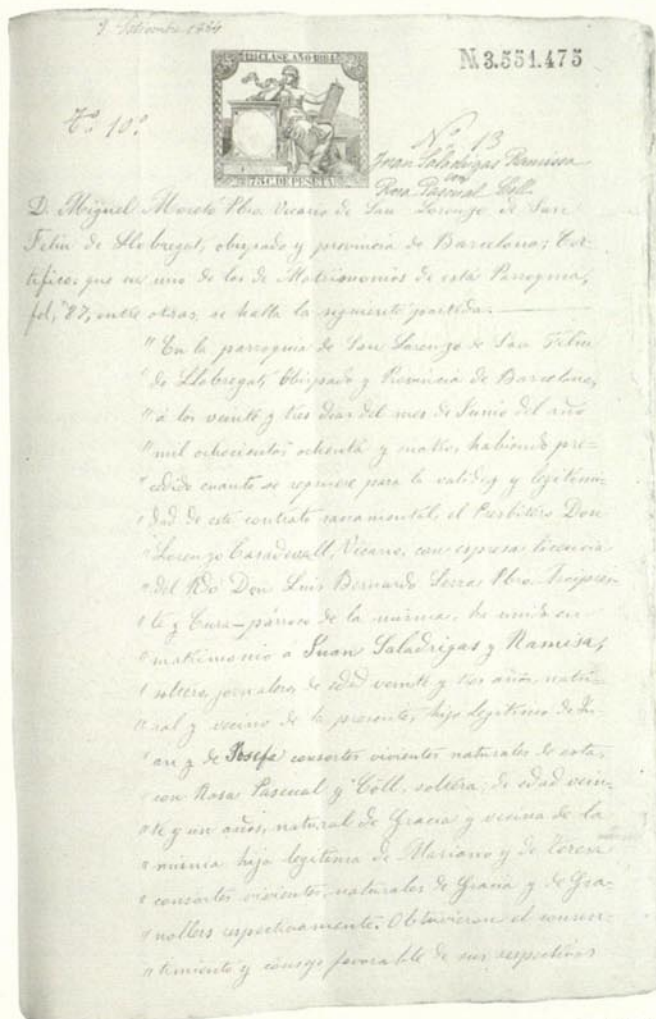
Per conèixer el nombre de fills exacte hauríeu de revisar les llicències d'enterrament, perquè no era gens estrany que alguns morissin de petits, abans de quedar recollits en algun padró, que com sabeu, es feien cada cinc anys.

La nupcialitat

Mentre els cosins Joan Saladrigas i Joan Salvat remenaven papers a l'Arxiu per tal d'anar component el puzle dels seus avantpassats, van trobar uns fulls que feien referència als casaments de dos dels fills mascles del seu rebesavi. En concret de Joan Saladrigas Ramisa i del seu germà Sebastià, aquest últim, besavi comú de tots dos.

Si llegiu les declaracions o certificacions de matrimoni canònic presentades al jutge municipal (documents núm. 3 i 4) podreu esbrinar quants anys tenien ells i les seves dones quan es van casar, on havien nascut i les seves professions. Observareu que a les dones no els consta la professió.

Document 3.
Matrimoni canònic 1884

Nom	Edat	Professió	Lloc de naixement
Joan Saladrigas Ramisa			
Dona:			
Sebastià Saladrigas Ramisa			
Dona:			

Manifestación escrita de los que han de contraer matrimonio canónico.

Sr. Juez Municipal de Belén de Alcobizgat

D. Sebastián Rodríguez López, natural de Belén,
término municipal de Belén, provincia de Badajoz,
de veintidós años, estado soltero, profesión carretero,
domiciliado en Belén, calle de San Sebastián número 292,
hijo de D. Sebastián y de Doña Josefa

Y Doña Francisca Amigo y Rojas, natural de Belén de Alcobizgat,
término municipal de Belén, provincia de Badajoz,
de veintidós años, estado soltera, profesión carretera,
domiciliada en Belén, calle de San Sebastián número 292,
hija de D. Sebastián y de Doña Josefa

Han convenido en celebrar matrimonio canónico ante el Cura Barroca de la
Iglesia de San Sebastián de este término, a las veinte de la veintidós
del día veintidós del mes en la capilla o altar de
de la misma Iglesia.

Y en cumplimiento de lo dispuesto en el artículo 77 del Código civil, lo pones en
conocimiento de V. a las efectos en el mismo señalados.

Sebastián Rodríguez López de Belén, de 1892

Francisca Amigo y Rojas, Sebastián Rodríguez López
Ranisa

Document 4.
Matrimoni canònic 1891

Hauríeu de saber que...

L'edat dels matrimonis estava en funció de la situació econòmica de les famílies i del moment. Quan aquestes eren riques, es casaven més joves que quan tenien menys possibilitats. Si es casaven grans disminuïa el nombre de fills possibles de la parella.

La mortalitat

- Observeu la llicència d'enterrament de Joaquim Saladrigas Llopart (documents núm. 5 i 6)
- Quina va ser la causa que va ocasionar la seva mort?
- Quan temps va viure? La seva mort es pot considerar dins la mortalitat infantil?

Per què?

Joan Saladrigas Amigó va ser un dels molts Saladrigas de Sant Feliu. Malauradament va morir molt jove.

- Si consulteu la llicència d'enterrament (documents núm. 7 i 8) podreu conèixer l'edat que tenia quan va morir i la causa de la seva mort

.....

.....

Hauríeu de saber que...

Dos anys més tard, el 1902, els seus pares van tenir un altre fill, que també es va dir Joan. En aquell temps era freqüent donar a un nen acabat de néixer el mateix nom que el d'un altre desaparegut poc abans. L'elevada mortalitat en les primeres edats feia que els nens no es consideressin éssers únics, amb una identitat pròpia, i que hi hagués aquest costum de donar el mateix nom a un altre nen nascut posteriorment. Tampoc era estranya la mortalitat infantil –abans de complir un any– o la mort de les dones en el part. Sembla ser que la manca d'higiene n'era una causa molt important.

Per curiositat

- Quines persones signen els documents anteriors?
- A qui van adreçats?
- Per què es fan aquests documents?

.....

.....

Document 5 i 6.

Document 7 i 8

• Quantes autoritzacions van necessitar els familiars d'aquesta persona per poder-lo enterrar?

.....

• Si volguéssim esbrinar quines eren les causes de la mortalitat de l'any 1900, quina font utilitzaríem?

.....

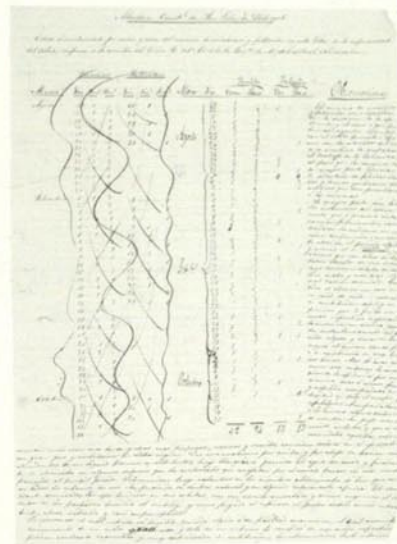
Quina altra informació podríem obtenir d'aquesta font?

.....

També hauríeu de saber que...

Fa un segle i escaig, la mortalitat era força més alta que ara. Moltes malalties, avui pràcticament eradicades o perfectament curables, eren causa de defunció perquè la medicina estava molt menys desenvolupada que avui. Moltes altres persones no tenien una alimentació completa, i ja se sap que quan mengem poc i malament som més vulnerables a les malalties. La manca d'higiene era un altre dels problemes greus que ocasionava moltes morts. També es van donar molts casos en què la mortalitat creixia de forma desmesurada per causes extraordinàries com eren les epidèmies. Hi va haver moments en què les epidèmies podien arribar a delmar més de la meitat de la població: durant el segle XIX al Baix Llobregat hi va haver dues epidèmies de còlera, als anys 1854 i 1865.

De mica en mica aquesta situació va anar millorant, fins que la població de Sant Feliu i d'altres pobles del Baix Llobregat va anar creixent de forma significativa. Tot i això, encara ara hi ha malalties i epidèmies que causen moltes morts, com, per exemple, la sida, sobretot a Àfrica, on els seus efectes està delmant la població de tot un continent.

Document 9
Estadística de l'epidèmia de còlera

Per curiositat...

• Observeu aquesta estadística sanitària (document núm. 9) on hi ha informació de la mortalitat extraordinària de l'any 1865 i contesteu les preguntes següents:

• Quantes persones es van veure afectades per l'epidèmia de còlera?

Desglosseu la informació per sexes

.....

• Quant temps va durar aquesta epidèmia?

.....

• Calculeu la taxa de mortalitat d'aquests setanta dies tenint en compte que la població era aproximadament de 2.400 habitants.

Creieu que va ser especialment greu l'epidèmia? (Vegeu la fórmula de la taxa de mortalitat en el glossari.)

.....

Tipologia de famílies

- Observeu el padró municipal d'habitants de l'any 1886 (document n.ºm. 2): amb qui vivia el patriarca de la família Joan Saladrigas Aragay?
- Quin parentiu tenien amb el cap de família? Heu de saber que l'expressió "p. que apareix en la casella Dependencia con el cabeza de familia al costat del nom de Rosa Pascual Coll, vol dir filla política
- Creieu que es tracta d'un tipus de família nuclear o extensa?
- Avui dia, existeixen gaires famílies extenses?

PADRON DE										HABITANTES.											
NOM I APELLLIDO		Dependencia	Edad de los individuos			Sexo		Profesion		Estado		Observaciones		Nombre		Profesion		Estado		Observaciones	
Joan	Saladrigas Aragay	Cap	55	30	25	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rosa	Pascual Coll	p. que	15	10	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
...

Document 2
Fragment del padró
municipal d'habitants del
1886 amb dades de 1885

Haurieu de saber que...

La família nuclear composta només dels pares i fills que habiten en un mateixa casa és relativament recent –en molts indrets de l'Europa occidental es va estendre durant el segle XX. Anteriorment era habitual que diverses generacions visquessin plegades en una mateixa casa. Això era especialment freqüent tant entre les famílies nobles, que vivien d'un patrimoni comú, com entre les famílies pageses més pobres, que necessitaven les xarxes de solidaritat familiar per tal de subsistir, com per exemple, els pares quan eren grans i ja no podien treballar i guanyar diners, havien de viure amb algun dels fills. Era la manera de garantir la vellesa, perquè temps enrere no es cobraven pensions de jubilació, de viduïtat, d'orfandat...

Les activitats econòmiques

Continuem dibuixant les característiques del moment i la societat dels contemporanis dels primers Saladrigas de Sant Feliu.

Per curiositat...

Ara ens fixarem en les feines més habituals de l'època i ho farem amb el resum de les cèdules d'inscripció de l'any 1862, és a dir, el resum del padró municipal d'habitants (document núm. 10).

• Si observeu el total d'aquest apartat tenim la població activa respecte de la població total.

· Total de població activa ocupada (haureu de descomptar els retirats de l'exèrcit, els matriculats de l'armada, els escolars, els estudiants, els pobres de tots els nivells i els impossibilitats).

.....

· Població total absoluta

· Percentatge de la població activa respecte al total de població

• Ara classifiqueu la població activa per sectors i calculeu el percentatge de cada un d'ells.

· Sector primari Percentatge

· Sector secundari Percentatge

· Sector terciari Percentatge

• Observeu la participació de les dones en les diferents feines i comenteu-ho.

• Feu una enquesta entre els vostres companys per tal de conèixer quines feines fan els seus pares. Classifiqueu-les per sectors i compareu-les amb els percentatges que heu calculat.

· Nombre de persones consultades

· Nombre de persones del sector primari

· Nombre de persones del sector secundari

· Nombre de persones del sector terciari

Hauríeu de saber que...

Moltes dones treballaven dins la unitat econòmica familiar, ja fos al camp, a la botiga o bé després a la fàbrica, i no constaven com a població ocupada. Aquesta és una de les limitacions que tenen les fonts estadístiques.

Per curiositat...

- La informació sobre les diferents feines de la població de Sant Feliu d'aquesta època també l'hauríeu pogut trobar en una altra font. Quina?
- Observeu un altre cop el padró de l'any 1886 i digueu què apareix en l'apartat corresponent a la professió de les dones
- Mira al glossari (fitxa 11) què vol dir «su sexo»
-

La informació oral

Després de recollir les dades sobre els seus avantpassats, en Joan i en Sebastià van demanar a la Maria Saladrigas que completés la informació que tenien amb els records que li havien transmès els seus pares. Aquest és un fragment de les seves paraules:

• Llegeix el text i torna a observar la fotografia de tota la família (document 1)

"El meu pare m'explicava que el besavi Joan Saladrigas Aragay, el fundador dels Saladrigas de Sant Feliu, era el que havia plantat els pins de la finca de can Nadal, que encara es conserven al parc i al passeig dels Pins. La família vivia llavors a la Carretera, tres cases després del que després va ser la fàbrica de l'Alumini. Els avis Sebastià i Francisca treballaven de masovers de can Maginàs, però l'avi Sebastià va morir molt jove, quan tenia uns 40 anys; això va fer que la meva àvia, que tenia cinc fills, hagués de tirar endavant la família, però no ho va fer sola, sinó que va tenir l'ajut del besavi Joan. Tots van anar a viure a casa del besavi, a la Carretera.

Els homes de la família eren pagesos però no tenien propietats. El meu pare, l'Andreu, que també surt a la fotografia (Document 1), havia estat treballador de la fàbrica de productes químics Pere Álvarez, però quan es va casar amb la mare, Anna Mayol, va canviar de feina i es va fer pagès, perquè ella tenia una vinya i un camp. El pare també anava al mercat a Barcelona a comprar ous i aviram, productes que l'àvia després venia a la parada que tenia a la plaça del mercat..."

Per curiositat...

Com pots veure, la història oral ens ajuda a completar i a interpretar les dades que tenim i ens dona informació que no surt en els documents.

Segurament que tu, consultant documents semblants als que has vist i recollint el testimoni dels teus avis i pares, pots reconstruir també la història de la teva família. No creus que podria ser interessant?

Recull informació oral sobre els membres de la fotografia familiar que has triat al començament i mira d'esbrinar a què es dedicaven, quants fills van tenir, d'on procedien, etc.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

La Maria, mare de Joan Salvat i el Josep, pare del Sebastià, el 1928

El Sebastià Saladrigas Molins d'escolar a finals de la dècada dels cinquanta

El Joan Salvat Saladrigas a l'escola el curs 1962 - 1963